

Teden
slovenske
drame

Week of
Slovenian
Drama

PREŠERNOVOGLEDALIŠČE

53. Teden slovenske drame

NATEČAJ ZA NAGRADO ZA MLADEGA DRAMATIKA

NOMINIRANO BESEDILO

Obrazložitev strokovne žirije

Iva Š. Slosar: *Kako se smeji papež*

V kratki igri med komedijo in grotesko se avtorica palimpsestno sprehaja med 16. stoletjem in prihodnostjo, ki je antiutopična, a v grotesknosti tudi črnohumorno smešna, da bi se poukvarjala s stereotipi nacionalnosti, religioznosti, skupinskosti, z žargoni pravšnjosti in še čim. Dramske taktike, ki jih pri tem uporablja, so raznolike, včasih dramske, včasih nedramske, a v posebni mešanici in vezljivosti strategij te taktike držijo bralko in bralca v prijetni, včasih tudi malo nelagodni napetosti branja, v perspektivi tudi gledanja. Prostor in čas dogajanja brzita mimo nas, a vztrajno ostajamo na glavnem trgu, javnem prostoru, na katerem se zbira ljudstvo in debatira, se dialoško udelejuje na različne načine, tako da se zdi, kot da bi se menjavali časi, osebe prevzemajo vedno nove funkcije, jezikovno-stilistično se gibljemo med pripovedjo in dobesednostnimi frazemi in dokumentarističnimi, praviloma humornimi pasusi.

Osrednja tematika igre se osredišča okoli igre videzov in resničnosti, pravega spopada ideologij in nesmislov z grožnjo antiutopičnosti in s svojimi prepovedmi in nadzorovanji, npr. pitja vina, ki velja že dolgo časa, tako da se ljudje niti ne spomnijo njegovega okusa, a se potem abruptno konča tako, da se voda spremeni v vino (kot v nekakšnem sekulariziranem verskem obredu označevalcev brez označencev) in priteče tudi na vodnjaku mestnega trga. Komedija-groteska je polna drobnih aluzij na sodobnost, ki nas nasmehnejo, a ta smeh je hkrati grenak, tako kot v nas vzbuja nekakšno nelagodje žanrski miks sublimnega in profanega, ki pa je hkrati posebna kvaliteta te ne več dramske pisave, ki se konča z odjavno špico.

Sledi ODLOMEK IZ BESEDILA.

Iva Š. Slosar

Kako se smeji papež

Na prelomu 16. in 17. stoletja je Ivana D. rodila deklico. To se je zgodilo že večkrat v zgodovini. Ko so Ivano vprašali, s kom je legla, je duhovnik rekel, da z nikomer. To se ni zgodilo velikokrat. Deklica, hčerka Ivane D. je odraščala in ni bila neumna. To se je zgodilo že večkrat. S svojimi zelenimi očmi pod gosto črno obrvjo pod ploskim čelom je pogledala v duhovnikove zelene oči pod gosto sivo obrvjo pod nagubanim ploskim čelom in vprašala, če je mogoče, da vstopi v postopek kanonizacije (torej proglasitve za svetnico) ali vsaj beatifikacije (torej proglasitve za blaženo). Odgovoril ji je, da to seveda ni mogoče. Ona je vprašala, če je mogoče, da časopisu izpove, kdo je njen oče. On ji je odgovoril, da je kanonizacija ali vsaj beatifikacija seveda mogoča.

Kot spočeti brez očeta je deklici, zdaj dekletu, uspelo preskočiti ključno fazo beatifikacije in kanonizacije, ki za začetek s postopki zahteva človeka mrtvega (takrat je največ koristi). Po pospešenem postopku je postala Božja služabnica, iz te napredovala v častitljivo Božjo služabnico, nato v blaženo, ker pa je Cerkev do tedaj že vedela, kako se je končala zgodba nekoč, tako iz zraka rojenega otroka (aka Jezus) je naziv blažene, ki deluje lokalno, hitro postal svetniški, ki razmišlja globalno. In kot se svetnikom rado zgodi, je svetnica tekom življenja po spletu naključji povzročila čudež.

Kljub pomembni vlogi pri oblikovanju slovenske kulture, je bila njena zgodba dolgo zamolčana. Verjetno zato, ker je šlo za žensko, četudi je že davni Dalajlama napovedal, da bo njegov naslednik ženska.

XIII.

A (v praznem prostoru riše podobo): To je glavni trg. Javni prostor, tukaj se zbira ljudstvo. Tu, sredi trga je fontana. Točno tu. Premer osnovnega bazena meri osem metrov, ajde, devet na dober dan. Siv kamen. Zlošččen. Gladek. In na robu fontane sedi fant, tukaj. Fant jemlje kovance iz platnenega mošnjička, ker veganskega usnja na tej točki zgodovine še ni in jih meče čez hrbet v fontano. Voda se pretaka čez tri nadstropja, iz najvišjega bazenčka v naslednjega, pa v najnižjega in od tu, zopet naokrog. Na prvem, najnižjem nadstropju, jo levčki bruhajo, na drugem, srednjem angelčki lulalajo. Na zgornjem, najvišjem in najlepšem pa sam–

B: Cerkvni zvonovi zazvonijo. Danes ima svetnica 34. god. Vemo, koga je že prešišala v letih, v čudežih še ne. Zaenkrat. Ljudje se zbirajo na trgu. Njej v čast. V laseh imajo zataknjeno cvetje. Fontano krasijo s pisanimi trakovi. Pleh banda godi. Smejijo se. Plešejo. Skoraj kot takrat, pred sprejetjem zakona o vinih. Potem pa, pozidave vinskih področji, zasebne lastnine,

preprečevanje javnega dostopa. In tako zdaj že cele generacije niso videle vina, umirajo še zadnji pričevalci. Jasno, to je pustilo velik davek na zdravstvo. Slabokrvnost, bolezni srca in ožilja so se razširile kot požar. Ulice so potihnile. Vse manj ljudi je zaupalo svojim pevskim sposobnostim. A danes ne. O, ne. Na 34. god svetnice se ga žura. Dasiravno, nula nula.

Trg:

X: Čao, ljudje moji! Kako smo?!

LJUDSTVO: Dobro!

X: Kako?!

LJUDSTVO: Dobro!

X: Ne čujem dobro ...

LJUDSTVO: Dobro!

X: Izjemno, izjemno ljudje moji, danes je dan, da se smejimo.

LJUDSTVO: Uuuuu!!

X: Danes je dan, da se kaj?

LJUDSTVO: Smejimo!

X: Kaj?!

LJUDSTVO: Smejimo!!

X: Vidim, da ste z mano, ekipa! Norci! Sami norci! Kdo je norec?!

LJUDSTVO: Jaaazzz!

X: Alo, dejmo bit malo kolektivni, a? Kdo je norec?!

LJUDSTVO: Miiii!

X: Tukej smo, da se –

LJUDSTVO: Smejimo!

X: Eto! Zdej pa se bomo vsi skupej naučili novega plesnega giba. Ste za?

LJUDSTVO: Jaaa!

X: Odlično, nova slika četvorke, gotovo je še ne poznate. Vam bo pa všeč, ker tukej smo zato, da se –

LJUDSTVO: Smejimo!

X: Fantje in dekleta stopite v pare! Tako. Postavite se drug nasproti drugega. Odlično! Zdej pa zahteven del. Dekleta, položite desno roko ne fantov levi bok. Tako. Pa levo roko na fantov desni bok. Smo?

DEKLETA: Jaaaa!

X: Pazite rokice, da vam ne zlezejo kam nižje, ha ha ha. Fantje, zdej pa vi – desno roko v zrak. Pa levo roko v zrak (*dramatična pavza*) in so vas razorožile! Hahahaha! Predali ste se! Ahahahaha! Kako so vas punce ujele, a! Hahahahaha! Sploh ne morem ... Ahahahaha! Kako – Hahahaha! Kakšna dobra fora. Hahaha! One v boke, vi pa- Hahahahaha Danes je dan, hahaha, da se-

LJUDSTVO: Smejimo!

X: Hahahahahahaha (*se smeji dokler ne umre*).

(Medtem v cerkvi: Najsvetejši so se zbrali, njej na čast. Svetnica stoji za oltarjem z zlato kupo pred sabo. Ostali; duhovniki, škofje, bratje sedijo v klopeh. Imajo sklenjene roke. Večina jih gleda navzdol, nekateri imajo poglede zazrte navzgor, v nebo, v strop in angelske riti. Svetnica iz vrčka prelije vino v čašo. Mašo se grejo ... Kdor spregovori, mora pit. Tiha maša je bila sploh zelo priljubljena igra tiste čase. A kljub temu, niso prav dobri v njej. Nenehno pijejo. Pijejo. Pijejo. Ves čas pijejo. In bolj malo molčijo. Zato pa pijejo.)

XII.

Politično gledano, ker sveto je politično in politično je sveto, je bil takratni zeitgeist goden za tovrstno intervencijo, od boga poslano. Vzpostavitev svetnice kot žive relikvije je prišla kot naročena. Vladajoči razred rimokatoliške cerkve je namreč potreboval figure, ki bi vabile in vračale občinstvo v cerkve in proč od protest-, protestant-, protestnikov.

XI.

(Po slavnostni tih maši. Svetnica sedi za mizo. Piše v soju sveče, s katere jo gleda sveta mati božja.)

*Oj! kako si? SORI kr ti pism u teh uri ampak sm ti hotla
ze neki casa pisat pa si nism upala al ne vem kaj
zavedM SE DA SEM PJJANA AMPak
vem tusi da ze ful casa razmisljm o tem, Rada prezivljn cas s tabo
gh kdfur otkf greem frrrrrrrrrtgbummmmmmm ce si za, lahko se
kej vidmi. tudi ce si samo za seks je meni dobrooo OOOoo. vzrmi
si cas, ne rabis takejodpisat, aamo sm mislla da ti morm to povedst
.. to je to gkhrmkrnjK MLgrtnccc
pa ne cutt pritiska kr sm svetnica. valda ce si za, sr lahko zmumo
da ti lahko kej pr fotru zrihitam*

Tvoja Svetnica

samozaposlena v cerkvi/plačana, da pije vino, otrok božji, ženski dalajlama

+386 (0)70 666 666

tvoja.svetnica91@hotmail.com

Spremna beseda:

Marsikdo, ki je videl to pismo, je pomislil: mar bi ne bilo bolje ohraniti svetnice odmaknjene iz dogajanja? Naj o njej govorijo drugi. Bi ne bilo mar bolje, da ona sama, prvoosebno resnična ostane zavita v sedem tančic skrivnosti? Neredki so celo podvomili o avtentičnosti pisma, o, blasfemija! Nekateri so ji podtaknili provokatorstvo, o, herezija! Seveda lahko sklepamo, da so svetničine roke pisale in ustnice govorile tudi druge reči, a ohranjeno je vendarle to pismo in

relikvija je relikvija, njeno mesto pa nikjer drugje kot na pozlačenem pladnju pod aktualno papeževo podobo.

X.

Govorimo o zunanjem izgledu svetnice. Rado se izpostavlja njeno gosto črno obrv pod ploskim čelom. Res je, njena obrv je bila prominentna, a vendar nas to na osebi kot je svetnica pač ne more presenetiti, je že usoda želela tako, si rečeš, morda kakšen ostanek iz prejšnjega življenja. Okoli glave je imela svetnica sij. To je običajno. Bil je zlat obroček nad glavo oziroma okoli čela, glede na to, kakšen pritisk je bil. Popolnoma običajno. Poleg tega sija, pa je bilo še več sijev. To ni običajno. Svetnica je imela okoli čela oziroma nad glavo, glede na pritisk, cel sklop sijev. Nekateri so bili, strokovno rečeno, samolebdeči, med drugimi pa so bile meje zabrisane. Vsak od sijev, domače rečeno obročev, je imel svoje ime. Od kod, mislite, so obroči planeta Saturna dobili imena? Obroč A, obroč B, obroč C, Keelerjeva vrzel, obroč Janusa in Epimeteja, pa R/2004 S 1 in nenazadnje, legendarni, kdo bi ga pozabil, obroč E. Vse to so imena svetničinij sijev. Seveda so bila sčasoma prilagojena mednarodnem trgu, *ring A, ring B and so on.*

Pogled skozi mikroskop proti Saturnu tako ohranja svetnico na naši nezavedni ravni. Da ima prav Saturn toliko obročev kot svetnica in svetnica toliko kot Saturn, ne preseneča, ko se spomnimo, da je Saturn pri Rimljanih bog obilja, razuzdanosti in občasne prenove. Zato je tudi rojstna hiša svetnice poznana po vedno sveži fasadi in novih prizidkih v časovnih intervalih treh let. Očitno, hvalabogu, ni zavarovana s spomeniškim varstvom.

IX.

A: In rekla je: Dajte mi jesti.

B: Prišel je kmet in je rekel: Nimamo.

A: Pa je rekla svetnica: Lačna sem, karkoli bo zaleglo, od božje milosti pač ne morem živeti. Skorjico kruha.

B: Nimamo kruha.

A: Pa mi dajte potico.

B: In dali so ji potico. Imeli so je na zalogi, kile potic zmrznjenih v starodavni električni zamrzovalni skrinji.

A: Potica je bila fina.

B: Razen rozin. Ne, rozine, ki te presenetijo, ko jih najmanj pričakuješ, ji niso bile po godu. Zbrala jih je v ustih. Bil je čas in stopila je pred občestvo. Vsi so se zbrali pred njo. Z ročicama si je odmaknila lase z obraza in

A: Puj, puj, puj, puj, puj

B: so zaplavale svete rozine po nebu. In občestvo, škof med njimi, jih je lovilo v usta. Bili so lačni, ker je svetu vladala inflacija.

A: Tako, sedaj grem počít svoje obroče, je dejala in odlebdela v sobo.

VIII.

Mlad fant sedi na robu fontane, na trgu. Še vedno in še kar. Iz mošnjička v svojem naročju, vzame kovanec. Zavrti ga med prsti in ga pogleda z vseh strani. Ugrizne vanj kot je videl olimpijske zmagovalce počenjati. Kovanec je spraskan, obtolčen, a vreden prav toliko kot tisti zlošččen. Tako to je pri denarju. Dokler pol bankovca ne manjka, je vreden kot predpisano. Fant se obrne s hrbtom proti fontani in v lepem loku čez hrbet vrže kovanec. Pljusk! In vrže fant drugi kovanec, pljusk. Slišal je, da to prinaša srečo. Tretji kovanec, pljusk. Da se tako uresniči želja.

Pljusk, pljusk, pljusk, pljusk

So zaplavali kovanci po nebu. In fontana jih je lovila v svojo vodo. Bila je lačna kovancev, ker je svetu vladala inflacija.

Tako, sedaj grem nazaj delat, da si prislužim novih kovancev, je dejal in odšepal na delo.

VII.

Resničen problem potice ni bil v rozinah. Problem je bil, da je bila potica suha. Svetnica samo ni želela užaliti občestva.

Zaželela sem si vina. Ne vem, kako mi je prišlo na misel; zaželela sem si ga. Morda le zategadelj, ker sem vedela, da niti kruha ni, kaj šele vina.

Zaželela si ga je, ker je bila potica suha.

Človek je v sami razmišljenosti hudoben in neusmiljen. Škof me je pogledal z velikim, plahim pogledom in ni odgovoril. Pusta in zlovoljna, brez besede in pozdrava sem se vrnila v sobo, da bi končala priročnik *Kako prinesti karmo naokoli v 30 dneh.*

Začula sem tihe korake na stopnicah. Prišel je škof; stopal je počasi in varno, v roki je nesel kupico vina. Zdaj se spominjam, da nikoli ni bil tako lep kakor v tistem trenutku. Skozi vrata je sijal poševen pramen opoldanskega sonca, naravnost škofu v oči; večje so bile in čistejše, vsa nebeška luč je odsevala iz njih, vsa nebeška blagost in ljubezen. Ustnice so se smehljale kakor otroku, ki prinaša vesel dar.

Jaz pa sem se ozrla in sem rekla z zlobnim glasom:

»Pustite me na miru! ... Ne maram zdaj!«

Ni še bil na vrhu stopnic; videla sem ga samo do pasu. Ko je slišal moje besede, se ni ganil; le roka, ki je držala kupico, se je tresla. Gledal me je prestrašen, luč v očeh je umirala.

Obrnil se je in stopil korak nazaj. Spustil se je po stopnicah pa sem rekla:

»Dajte, škof, saj maram!«

Zopet je spremenil smer in začel stopati proti meni, pa sem rekla:

»Ne maram!«

In se je obrnil in začel spuščati navzdol.

»Maram!«

Nazaj gor.

»Ne maram!«

Nazaj dol.

»Maram!«

Gor.

»Ne maram!«

Dol.

»Maram!«

In popustila sem, ker sem bila žejna.